

Asia SUURTEN YLEISÖTILAISUUKSIEN HYGIEENISET JÄRJESTELYT JA JÄTEHUOLTO

Viite Sosiaali- ja terveysministeriön asetus suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta 10.6.2009/405

Terveydensuojelulain (763/1994) nojalla suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto ja hygieeniset olosuhteet tulee järjestää siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa. Kesäkuun 15 päivänä 2009 voimaan tulleen sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (405/2009) mukaan suuressa yleisötilaisuudessa, johon ennakoitaan osallistuvan yhtä aikaa yli 500 henkilöä, on varattava yleisölle riittävä määrä käymälöitä käsienpesumahdollisuuksineen. Jätehuolto tulee järjestää siten, ettei siitä aiheudu terveyshaittaa. Käymälät ja jätteastiat on tyhjennettävä hygieenisesti ja riittävän usein.

Asetuksella (405/2009) kumottiin sosiaali- ja terveysministeriön asetus elintarvikkeiden myynnistä ulkotilassa sekä suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta (731/2007). Elintarvikkeiden ulkomyynnistä säädetään jatkossa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (28/2009) eräiden elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta.

Käymälät

Uuden asetuksen liitteessä käymälöistä on säädetty seuraavaa:

1. Suuressa yleisötilaisuudessa on oltava käytettävissä riittävästi asianmukaisesti varustettuja käymälöitä sekä miehille että naisille. Käymälöiden on sijaittava tarkoituksenmukaisesti eri puolilla tapahtuma-aluetta. Käymälässä tai sen välittömässä läheisyydessä on oltava mahdollisuus käsien pesuun tai muu riittävä mahdollisuus käsihygienian ylläpitoon. Käymälät on tyhjennettävä ja siivottava asianmukaisesti. Alueelle on laitettava opasteet käymälöiden sijainnista.
2. Käymälöitä varataan sivulla kaksi olevan taulukon mukaisesti. Liikuntaesteisille on varattava yksi käymälä alkavaa 1 000 henkilöä kohden. Tilaisuuden järjestäjän on varauduttava hankkimaan paikalle tarvittaessa lisää käymälöitä riittävän nopeasti.
3. Miesten käymälöistä voidaan 50 % korvata vastaavalla määrällä virtsa-altaita.
4. Tässä asetuksessa säädetyistä vaatimuksista voidaan poiketa, jos tilaisuuden luonne ja paikka sitä edellyttävät. Käymälätarvetta vähentävinä tekijöinä voidaan huomioida muun muassa lähistöllä yleisön käytössä olevat muut käymälät taikka osanottajien majoittuminen matkailu-autoissa tai -vaunuissa. Käymälöiden määrä on vastaavasti lisättävä muun muassa, jos tilaisuus kestää yli viisi tuntia tai jos tilaisuudessa anniskellaan alkoholia.

5. Tässä asetuksessa tarkoitetuista ohjeellisista käytettävissä olevien käymälöiden määrästä muissa kuin suurissa yleisötilaisuuksissa voidaan poiketa ottaen huomioon tilaisuuden kesto ja luonne.

Osallistujamäärä	Naisille	Miehille	Näistä liikuntaesteisille
< 50 *	1	1	1
51–250 *	2	2	1
251–500 *	3	3	1
501–750	5	4	1
751–1 000	6	5	1
yli 1 000 osallistujaa, jokaista 250 osallistujaa kohden	+1	+1	1/1 000 osallistujaa

*ohjeellinen

Käymälöiden lukumäärät ovat ohjeellisia tilaisuuksille, joissa on enintään 500 osallistujaa. Ohjeellisista lukumääristä voidaan poiketa riippuen tilaisuuden kestosta ja luonteesta. Pienen osallistujamäärän (< 50) tilaisuuden järjestäjä voi myös sopia, että tilaisuuden osanottajat voivat käyttää läheisen julkisen rakennuksen WC-tiloja, jolloin erillisiä käymälöitä ei tilaisuuteen tarvitse hankkia. Esimerkkeinä eri luontoisista tilaisuuksista on urheilutapahtuma, viinikyläfestivaali, myyjäiset, ulkoilmaesitys- ja konsertti. Yli 500 osallistujan yleisötilaisuuksien osalta taulukossa esitetyt käymälöiden määrät ovat ehdottomia vähimmäisvaatimuksia.

Käymälässä tai sen välittömässä läheisyydessä on oltava mahdollisuus käsien pesuun tai muu riittävä mahdollisuus käsihygienian ylläpitoon. Käsihygienian ylläpitoon voidaan katsoa kuuluvan esimerkiksi käsihuuhe tai puhdistuspyyhkeet.

Käymälöiden ja jäteastioiden sijoittaminen ja hygieeninen tyhjennys

Terveysturvallisuusasetuksen (1280/1994) 12 §:n ja 14 §:n mukaan jäteastiat on sijoitettava ja hoidettava niin, ettei niistä aiheudu hajua tai muuta terveyshaittaa ja etteivät eläimet pääse niihin. Kuivakäymälät on sijoitettava tiiville alustalle siten, ettei käymälästä aiheudu hajun, talousveden tai maaperän likaantumisen vuoksi terveyshaittaa. Lisäksi käymälässä tulee olla riittävä ilmanvaihto, jonka tulee olla järjestetty siten, että hajun leviäminen muihin tiloihin estyy.

Tilaisuuden järjestäjä on velvollinen huolehtimaan alueen jätehuollosta ja jäteastioiden tyhjentämisestä. Jäteastioiden tyhjentämisessä on huomioitava mahdollinen jäteastian sisältämä haitallinen sinne kuulumaton jäte. Näitä tapaturma- ja terveyshaittaa aiheuttavia jätteitä voivat olla lasi, neulat, viiltävät jätteet, tunnistamattomat nesteet ja

Dnro 5864/11.02.02.07/2009

pölyävät jätteet. Jätteiden tunnuksilemista tai poistamista käsin on vältettävä turvallisuus- ja hygieniasyistä.

On huomioitava, että jäteastioiden määrän on oltava riittävän suuri suuren osallistujamäärän tilaisuudessa. Tilaisuuden jätehuolto on mahdollista toteuttaa maksullisena jätehuoltoyrityksen palveluna jäteastioiden kuljetuksineen ja tyhjennyksineen. Jos tilaisuuden järjestäjä itse toimittaa jäteasiat alueelle, tulee järjestäjän myös huolehtia niiden poiskuljettamisesta ja tyhjentämisestä, esimerkiksi kuljettamalla jätteet jätteenkäsittelykeskukseen. Vähäisen osallistujamäärän tilaisuuteen ilman elintarviketarjoilua riittänevät mahdollisesti alueella olevat kunnan yleiset jäteasiat. Jäteastioiden ylitäytymistä on kuitenkin vältettävä.

Siirrettävien käymälöiden puhdistus hoidetaan useimmiten yrityksen palveluna, joka kattaa sekä käymälän kuljetuksen paikalle että tyhjennyksen, siivouksen ja poiskuljetuksen. Perinteisen bajamajan tyhjennys suoritetaan koulutetun henkilön toimesta yhdistelmäautolla imuroimalla, jolloin käymälä myös pestään ja desinfioidaan. Nykyään on myös saatavilla siirrettäviä kuivakäymälöitä. Siirrettävän käymälän tyhjennysväli riippuu käymälän ja käymälätuotesäiliön tyypistä.

Käymälöiden ja jätteiden tyhjentämisen hygieniaoingelmia voivat aiheuttaa lähinnä likaiset ja pölyävät työvaiheet. Hengityssuojain estää mikrobien, endotoksiinien, homeiden ja pölyjen pääsyn hengitysteihin sekä heikentää hajuhaittoja. Suojakäsineet estävät ihokontaktin haitallisten yhdisteiden ja mahdollisten organismien kanssa.

Muita yleisötilaisuuksien jätehuoltoon sovellettavia säännöksiä

Jätelain (1072/1993) mukaan kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava siitä, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja ettei jätteestä aiheudu merkityksellistä haittaa tai vaikeutta jätehuollon järjestämiselle eikä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Ympäristöön ei saa jättää roskaa, likaa eikä käytöstä poistettua konetta, laitetta, ajoneuvoa, alusta tai muuta esinettä siten, että siitä voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai niihin rinnastettavaa muuta vaaraa tai haittaa (*roskaamiskielto*). Roskaaja on velvollinen puhdistamaan roskaantuneen alueen. Roskaajana pidetään myös hivi- tai muun sellaisen tilaisuuden järjestäjää, jos ympäristö roskaantuu tilaisuuden seurauksena.

Ilmoitusvelvollisuus

Elintarvikelain (23/2006) 13 §:n mukaan elintarvikealan toimijan on ilmoitettava muun muassa yleisötilaisuuksissa tapahtuvasta elintarvikkeiden tilapäisestä myynnistä kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista.

Terveydensuojelulaissa vastaavaa ilmoitusmenettelyä ei ole vaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen tulisi saada tieto yleisötilaisuuksista terveydensuojelulain mukaista valvontaa varten kunnan elintarvikeviranomaiselta. Edellä mainitut viranomaiset toimivat ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetun lain (410/2009) mukaisesti samassa toimielimessä, joten tietojen vaihto järjestettävistä yleisötilaisuuksista tulisi tapahtua yksikön sisällä joustavasti.

Dnro 5864/11.02.02.07/2009

Joissakin erityistapauksissa (esimerkiksi ulkoilmakonsertit ja -esitykset sekä näyttelyt) yleisötilaisuuksissa ei ole elintarvikkeiden tarjoilua, mistä johtuen kunnan terveydensuojeluviranomainen ei saa tietoa tilaisuuksista kunnan elintarvikeviranomaisen kautta. Edellä mainituista tilaisuuksista tulee usein kuitenkin tehdä johonkin muuhun lakiin perustuva ilmoitus (esimerkiksi ympäristönsuojelulain mukainen meluilmoitus) kuntaan, joten tiedon saamiseksi näistä tilaisuuksista kunnan terveydensuojeluviranomaisen tulee tehdä aktiivista yhteistyötä kunnan muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lisätietoja antaa ylitarkastaja Silja Särkijärvi, silja.sarkijarvi@valvira.fi, 09-7729 2451.